

Jak jsem je znal – rozporuplná poslední kniha Jaroslava Smolky

{ }

Viktor Hruška

Jaroslav Smolka

Jak jsem je znal. Vzpomínky na některé osobnosti hudební kultury, zejména české

Nakladatelství Akademie múzických umění
v Praze, Praha 2014, 1. vydání, 194 strany
ISBN 978-80-7331-302-9

V roce 2014 vyšla v Nakladatelství AMU (NAMU) bohužel poslední práce Jaroslava Smolky, jednoho z významných pedagogů této instituce. S podtitulem *Vzpomínky na některé osobnosti hudební kultury, zejména české* se dostává čtenářům do rukou publikace, v níž jsou formou krátkých kapitol zaměřených na konkrétní osobnosti představeny autorovy vzpomínky a názory (*Ladislav Vycpálek, Poznámky o Karlu Boleslavu Jirákoví, Vzpomínky na Aloise Hábu, Jan Rychlík, Karel Risinger, Jan Klusák, Recepce díla a osobnosti Zdeňka Nejedlého, Mirko Očadlík, Jaroslav Zich, Karel Ančerl, Jan, Markéta a Pavel Kühnovi a jejich sbory, Pozdě Fibička haněti*).

Je nutné začít otázkou žánru publikace. Pokud se skutečně jedná o memoáry (*vzpomínky na některé osobnosti hudební kultury*), tedy text do značné míry subjektivní, nemá zde recenze odborné práce z povahy věci smysl. Jakékoli další pochvaly nebo výtky mohou být vzneseny pouze s uvážením této možnosti.

Celkově totiž text vykazuje některé znaky odborné publikace. Přirozeně k tomu svádí jednak samotný autorův jazyk, dále volba psát o některých špatně zmapovaných tématech a v neposlední řadě dobrá a velmi pečlivá redakční práce Petra Zvěřiny, který doplnil poznámkový aparát a příslušnou bibliografii na místech, kde v původním textu

z pozůstalosti vzpomíná Jaroslav Smolka často bez přesných odkazů. Nastíněnou charakteristiku podporuje koneckonců i sám autor v úvodu: „Tam pak mi styl psaného slova diktovaly chvílemi osobní vzpomínky a chvílemi zas úcta k jejich práci [...] spolu s každodenním návykem mého dospělého života, totiž s návykem formulovat odborné texty.“¹

Knížka skutečně má kapitoly charakteru odborného monografického portrétu na straně jedné a na druhé straně kapitoly vyložené subjektivně. V zásadě samozřejmě nemá smysl cokoli namítat ani proti jednomu, míšení ovšem nepůsobí vždy dobře. Zcela mimo pak stojí humoristický článek *Pozdě Fibicha haněti*, opírající se o, bohužel, již poněkud ohraný koncept ukořistění díla autora, který se nemůže bránit. Panují značné rozdíly v délce jednotlivých portrétů: od dvoustránkové vzpomínky na Jaroslava Zicha po více než třicetistránkovou kapitolu o rodině Kühnově – tedy rozdíl více než řádový. Výsledný celek tak není homogenní a žánrové skoky mezi jednotlivými kapitolami jsou více než patrné.

Nejméně sporné a přes (nebo respektive právě pro) svou otevřenou subjektivitu nejpřínosnější jsou kapitoly vyložené vzpomínkové a líčící události tak říkajíc z první ruky, jakými byl mezi jinými poctěn Mirko Očadlík, Jan Klusák nebo Karel Ančerl.

Na druhé straně problémové jsou zejména partie, kde Jaroslav Smolka poněkud uhýbá od předsevzatého programu „jak jsem je znal“, tedy od příhod osobně prožitých. Výmluvný příklad poskytují pasáže, ve které autor popisuje fenomenální

pěvecký výkon Mirko Očadlíka v Ježkově árii pro koloraturní soprán na silvestrovské zábavě Umělecké besedy.² To se ovšem událo koncem dvacátých let, tedy před Smolkovým narozením. Příhoda s Očadlíkovou fistulí proto těžko může být popsána na základě vlastního zážitku. V tomto případě se pochopitelně jedná o naprostou marginálii. Nikoli ovšem, když Jaroslav Smolka ne zcela nestranně popisuje osobnost a působení Karla Boleslava Jiráka, zejména v rozhlasě během druhé světové války, kde přítomným pozorovatelem dění rovněž být nemohl. Například historka o vyhazovu Václava Smetáčka pro údajné přistižení Jiráka in flagranti³ je tedy, bohužel, zcela na úrovni klepů, pomněme-li navíc, že Smolka své zdroje nejmeneje.

Velmi cenná je kapitola *Kühnové a jejich sbory*. Autor zde skutečně byl v nejrůznějších rolích přítomen a podává věrohodné svědectví o detailech fungování institucí rodiny Kühnovy i v dobách, ze kterých nám už očití svědkové rychle ubývají.

Nastíněná otázka žánru komentované publikace asi není jednoznačně řešitelná, celek je příliš heterogenní. Přes veškeré výtky je nicméně dobře, že tato kniha vyšla. Svě uplatnění si nepochybně najít může.

Knížku uzavírá Smolkova biografie z pera Jaromíra Havlíka a fotografická příloha. Společně s názory a osobitými narážkami v jednotlivých kapitolách tak kniha naplňuje ještě jedno poslání: je autoportrétem, v němž si všichni, kteří ho znali, mohou připomenout Jaroslava Smolku.

¹ Smolka, Jaroslav. *Jak jsem je znal: Vzpomínky na některé osobnosti hudební kultury, zejména české*. Praha: Akademie múzických umění, 2014, s. 10.

² *Tamtéž*, s. 88.

³ *Tamtéž*, s. 35.